

Секція: Економіка та управління національним господарством

Самойленко Т.Г.

аспірант кафедри економіки

Сумського національного аграрного університету

м. Суми, Україна

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Як відомо, сільські території в Україні характеризуються потужним природним, демографічним, економічним, історико-культурним потенціалом, який за умови ефективного використання може забезпечити сталий багатогалузевий розвиток та високий рівень умов проживання сільського населення.

Але в той же час, криза вітчизняного села підняла безліч взаємопов'язаних проблем, які потребують негайного вирішення. Управління розвитком сільських територій є однією з таких проблем. Вона також тісно пов'язана і з іншими соціально-економічними завданнями: формуванням соціальної інфраструктури та ринком зайнятості на селі, відтворенням матеріально-технічних та людських ресурсів, підвищенням обсягів виробництва продукції та її якості, ефективністю діяльності форм господарювання та ін. [1,с.49].

Слід зазначити, що основна увага при обговоренні реформ у сфері розвитку села приділяється, зазвичай, формуванню кількісних та фінансових параметрів, в той час як система управління не чіпається. А це значно знижує ефективність здійснюваних заходів.

Зарубіжний і вітчизняний досвід свідчить, що основним методом управління розвитком сільських територій є планування. Науковими та загальнодержавними управлінськими структурами за основу була взята громадська природа плановірності. Вона проявлялася в характері впливу як на виробництво, економіку, так і на діяльність людини, всього суспільства.

Розробка і вирішення проблеми управління розвитком сільських територій зачіпає інтереси всього населення країни, оскільки сприяє забезпеченню

продовольчої незалежності, ефективності сільськогосподарського виробництва, зайнятості і, найголовніше, якості життя та добробуту сільського населення, частка якого в країні становить близько 30%.

Слід відмітити, що існуюча система управління розвитком сільських територій розподілена між різними галузевими міністерствами та відомствами, які в межах своїх повноважень впливають на задоволення потреб сільських громад. Тому, на наш погляд, існує проблема координації управління всіма галузями та сферами розвитку сільських територій.

Відтак, сьогодні існує потреба в комплексному підході до вирішення основних проблем розвитку сільських територій України, в основу якого закладаються принципи сталого розвитку.

3 березня президент Петро Порошенко підписав Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», яким регулюються відносини, що виникають у процесі добровільного об'єднання громад сіл, селищ та міст. Закон містить принципи добровільного об'єднання територіальних громад, основні умови та суб'єкти такого об'єднання, описує порядок об'єднання територіальних громад сіл, селищ та районів, а також надання їм державної підтримки.

Але, без активної участі населення у прийнятті рішень, ефективно здійснювати місцеве самоврядування неможливо. Звісно, основною формою участі населення є місцеві вибори, коли виборці своїм волевиявленням формують органи саморегульованої одиниці.

Методика створення спроможних територіальних громад, спрямована на створення таких територіальних громад, які зможуть реалізовувати та надавати високоякісні послуги у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства, соцзахисту та інших життєво важливих сферах життя. Передбачається, що ці територіальні громади матимуть відповідні фінансові, інфраструктурні та кадрові ресурси.

З 11 519 громад в Україні більше половини, а точніше – 6 300, вже ініціювали об'єднання. Децентралізація – це ключова реформа, яка

перезавантажує взаємовідносини центральної влади і місцевого самоврядування, громадянина і місцевої влади [2].

Які ж додаткові можливості отримає об'єднана територіальна громада? З боку фінансових можливостей: об'єднані територіальні громади прирівнюються і наділяються усіма правами, які мають міста обласного значення, тобто це отримання ПДФО, можливість отримання базової дотації, прямі міжбюджетні відносини з держбюджетом в отриманні освітньої, медичної субвенції та субвенції на робітничі кадри. Також додатково стимулюються і капітальні видатки для об'єднаних територіальних громад.

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» – документ передбачає, що держава здійснюватиме фінансову підтримку об'єднаних громад шляхом надання їм коштів на формування інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку такої територіальної громади. Загальний обсяг фінансової підтримки, згідно законопроекту, розподілятиметься між бюджетами об'єднаних територіальних громад пропорційно до їхньої площі та кількості сільського населення. Внесені зміни до Бюджетного та Податкового кодексів стимулюють громади до об'єднання через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Об'єднані громади наділяються повноваженнями, рівнозначними повноваженням міст обласного значення. При добровільному об'єднанні, в бюджетах таких громад залишатиметься 60 % ПДФО.

Отже, є фінансова мотивація і логіка для об'єднань, і це є базисом добровільності. Держава не примушує об'єднуватись – вона відкриває можливості для того щоб громади могли більше отримувати доходів і відповідно на свій розсуд більше розпоряджатися видатками по місцевим бюджетам.

Міське самоврядування – це коли мешканці в містах, селах, селищах самі господарюють у себе вдома. Люди обирають місцеві ради та їх голів і вповноважують їх вирішувати більшість важливих питань. Органи місцевого

самоврядування відповідають за шкільну і дошкільну освіту, охорону здоров'я первинного рівня (поліклініки, фап), заклади культури, благоустрій – освітлення вулиць, стан доріг, прибирання, громадський порядок і багато інших, важливих повсякденних питань.

Суть реформи: віддати право самостійно вирішувати всі ці питання громадам – мешканцям міст, сіл, селищ.

Те, що пропонує реформа децентралізації, відповідає потребам громадян України, де б вони не мешкали. Повноцінне місцеве самоврядування покаже перспективи розвитку держави. Дасть можливість кожній людині знайти своє місце і впливати на цю перспективу через участь в житті громади, в тому числі економічному. Головне – це поверне людям відчуття власної гідності та спроможності самореалізовуватись в своїй країні.

Сільський розвиток нерозривно пов'язаний із життям сільських громад. Отже, дуже важливо, щоб у процесі реформування адміністративно-територіального устрою України і місцевого самоврядування сільські громади зберегли можливість і отримали більшу спроможність самостійно розв'язувати проблеми своєї життєдіяльності з використанням місцевих ресурсів. Це можливо, якщо місцеві жителі матимуть конституційні гарантії стосовно:

- представництва і захисту їхніх інтересів в органах місцевого самоврядування;
- закріплення за сільськими громадами господарської території як просторової бази їхнього розвитку;
- права користування і розпорядження об'єктами та майном комунальної, власності, розташованими у межах їх господарської території;
- права вибору форми доступу до суспільних послуг (освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення тощо) з використанням адекватної частини бюджетних коштів, що виділяються на відповідні цілі в об'єднаній громаді [4].

Питання децентралізації влади в Україні тісно пов'язане з розвитком місцевого самоврядування. В демократичній державі місцеве самоврядування виступає в якості головного елемента саморегуляції і самоврядування

громадян. Цей інститут забезпечує наближення влади до населення: завдяки йому впроваджується гнучкий механізм управління, значно менш бюрократизований, ніж в жорстко централізованій системі. Місцеве самоврядування дає можливість усунути існуючу певну відчуженість народу від влади, є одним з механізмів істотного розширення прав і свобод кожного громадянина.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Сільські території України: функціонально-управлінська модель: монографія / О.І. Павлов. – Одеса : Астропринт, 2009.- 344 с.
2. Форми участі громадян у місцевому самоврядуванні Грузії. Об'єднання громад. Перспективні плани. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/reform/item/id/148>
3. Закон України від 05 лют. 2015 р. № 157-VIII «Про добровільне об'єднання територіальних громад»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
4. Чи буде використано шанс на запровадження в Україні європейських засад сільського розвитку? //Дзеркало тижня. Україна. - №23. - 26 червня 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/>